

Tilpasningsmuligheder på case-bedrifter

Jacob Krog, SEGES Innovation

Herning 5. februar 2026

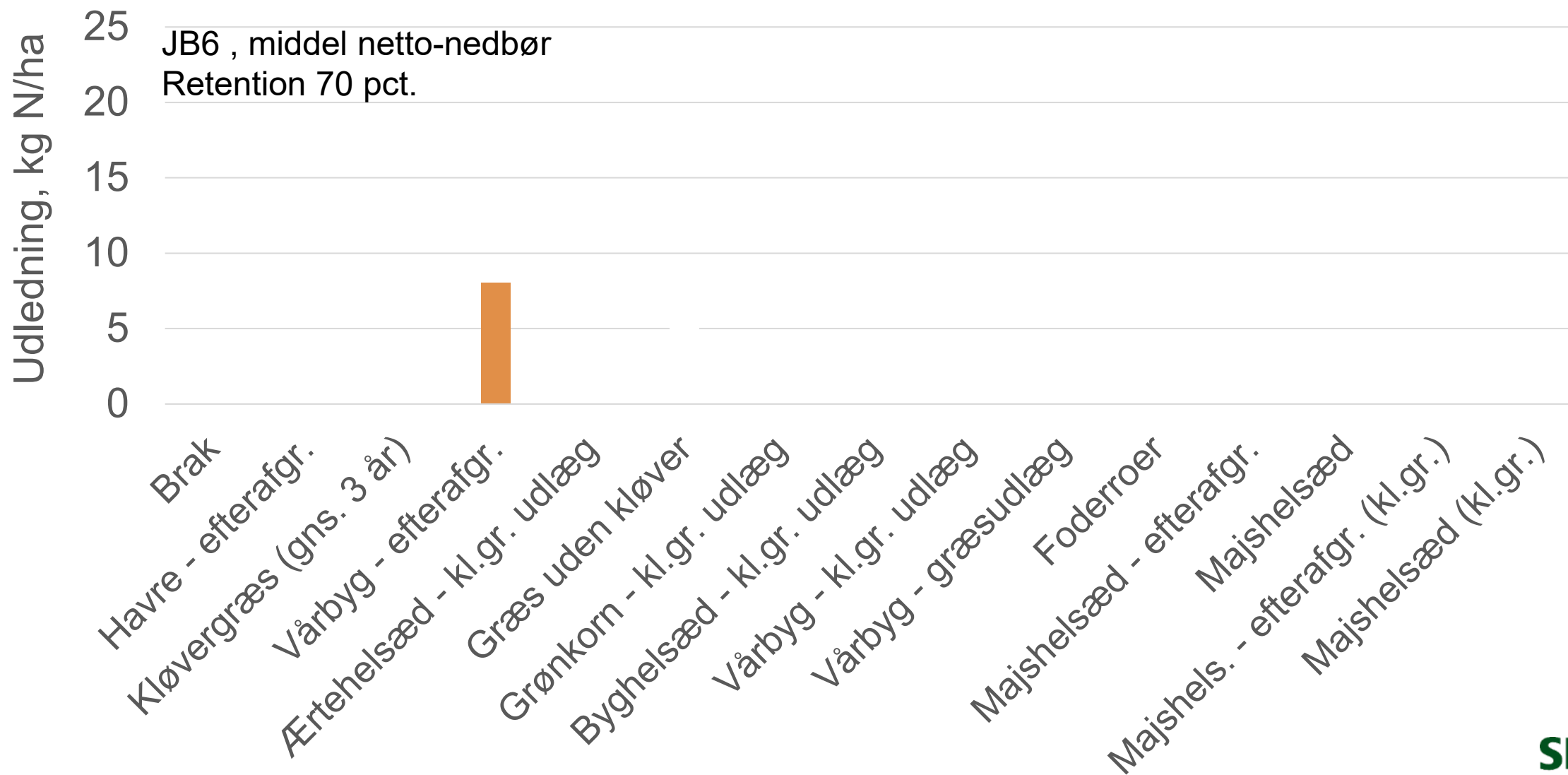
STØTTET AF
Promille afgiftsfonden for landbrug

SEGES
INNOVATION

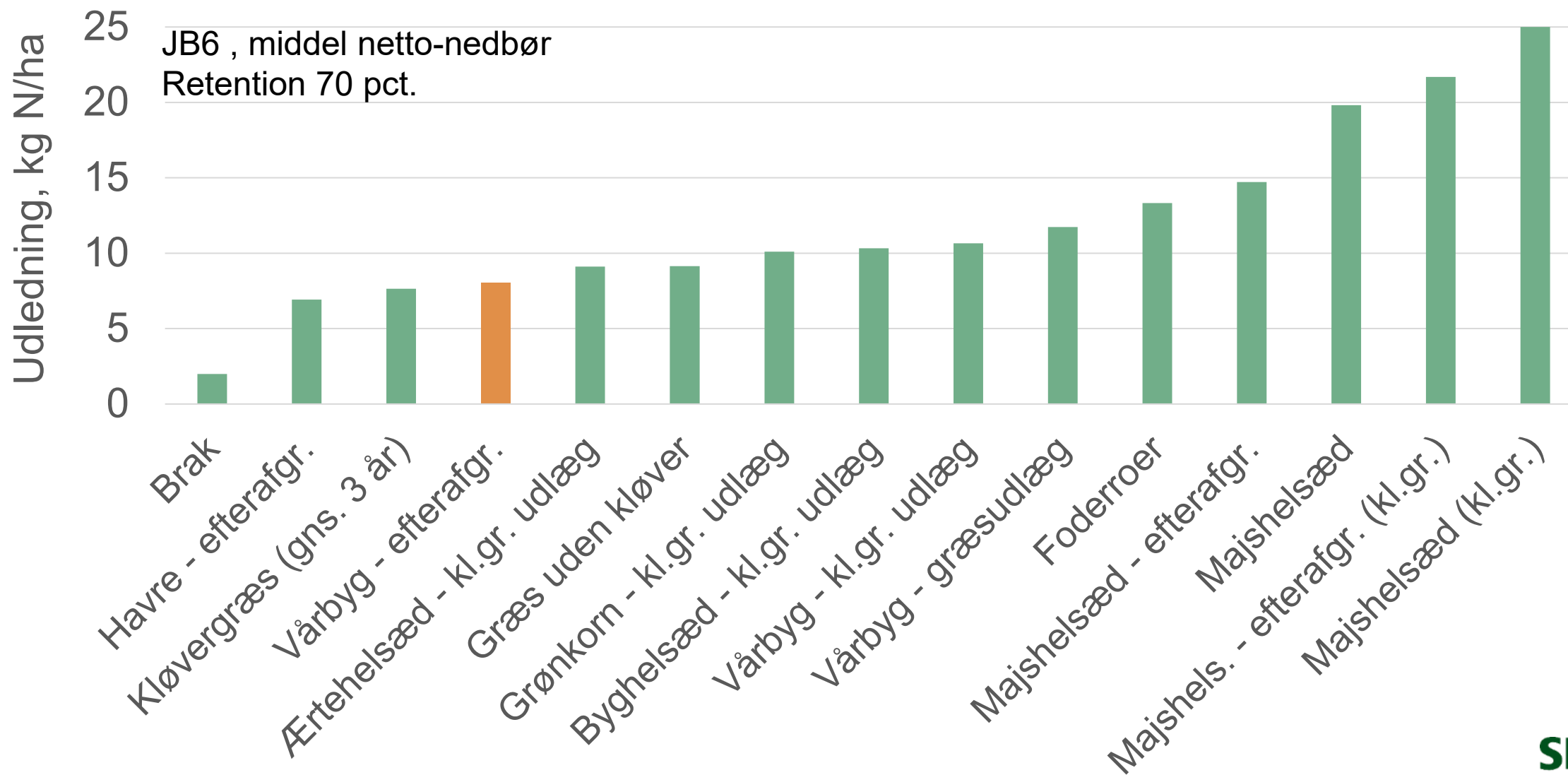
Typiske tilpasninger i caseberegninger

- Mindre majs
 - Mere græs
 - Reduceret N-tildeling, både i majs og græs
 - Roer kan blive en mulighed igen
 - Permanent græs som mulighed i stedet for brak
 - Mere korn, enten til helsæd eller modenhed
-
- Mindre grovfoder fra egne arealer
 - Højest sandsynligt samme antal køer der skal fodres...

Afgrødevalg som virkemiddel (grovfoder)

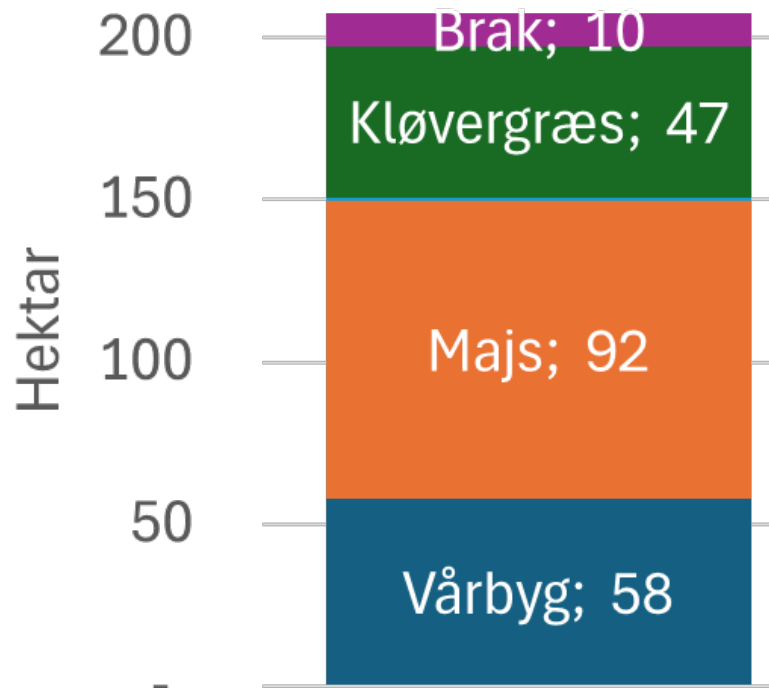

Afgrødevalg som virkemiddel (grovfoder)

Tilpasning til udledningskvote på eksempelbedrift

Aktuelt afgrødevalg

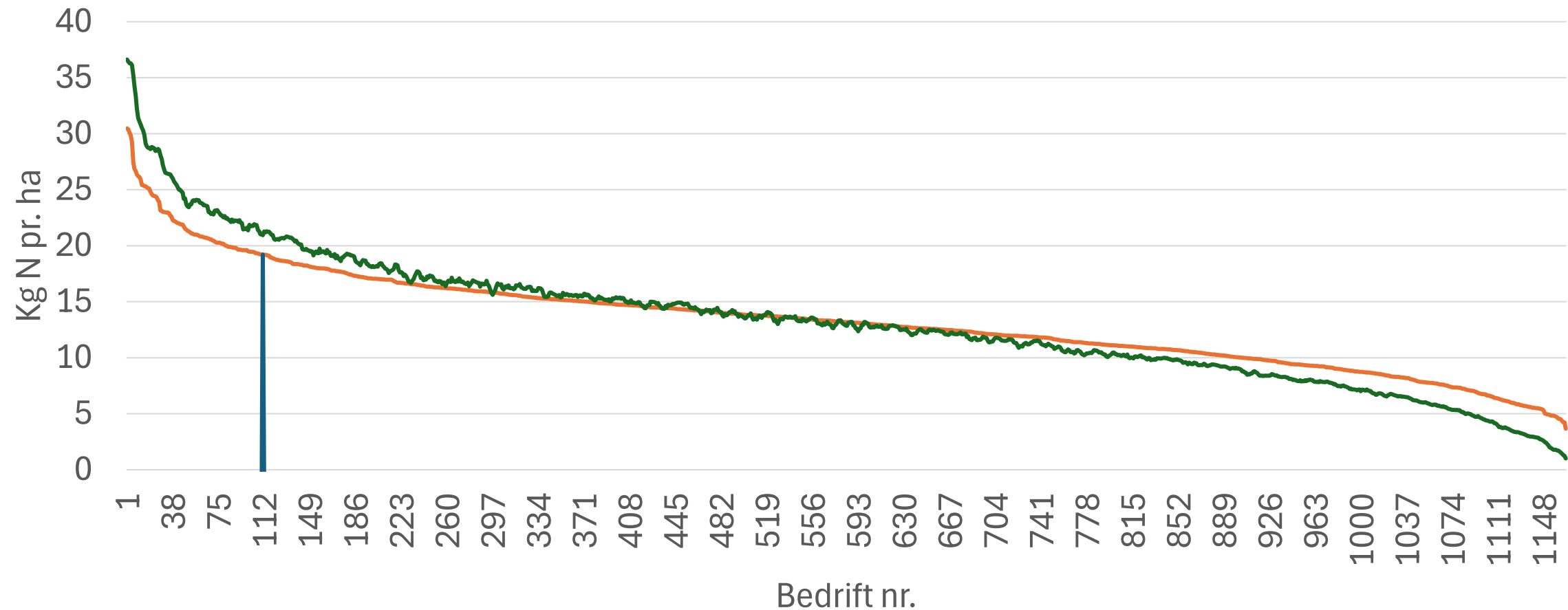

Tilpasning

- Udledningskvote 4.026 kg N
- Behov for 47 pct. reduktion i udledning til Knudedyb
- Mulige afgrødefølger med lavere udvaskning
- Placering i forhold til retention

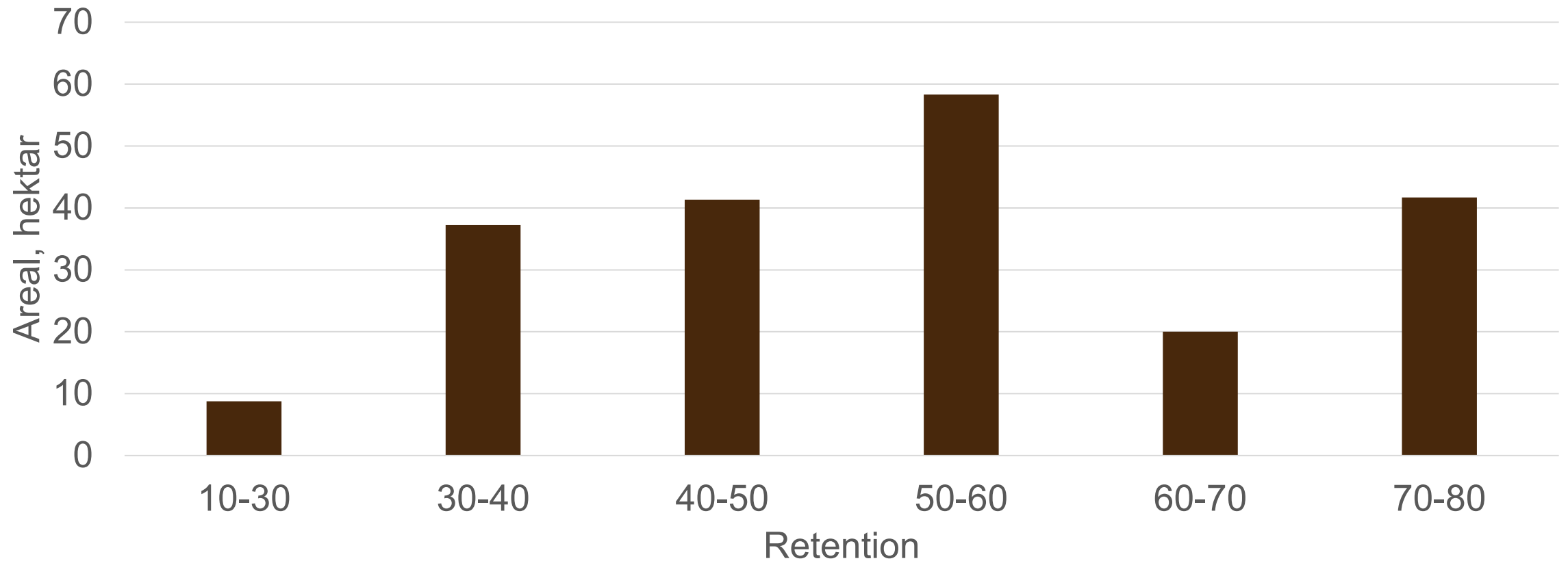
Kvotetildeling eksempelbedrift

Knudedyb

— Kvote, kg N/ha — 1 x Vårbyg m efterafgrøde, kg N/ha — Bedrift

Areal og retention på eksempelbedrift

Tilpasning til udledningskvote – flere veje til målet

Til arealer med middel retention

Til arealer med høj retention

Sædskifte nu:

- Vårbyg, efterårsudl. kl.græs
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Majs m. efterafgrøde
- Majs m. efterafgrøde
- Majs m. efterafgrøde
- Majs m. efterafgrøde

- 204
- + Vårbyg efter vårbyg

Græs og korn

- Vårbyg efterafgrøde
- Vårbyg kl.græsudlæg
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Kløvergræs

- 225

Majs og korn

- Vårbyg efterafgrøde
- Vårbyg efterafgrøde
- Majs m. efterafgrøde
- Majs m. efterafgrøde
- Majs m. efterafgrøde
- Majs m. efterafgrøde

- 205

Tilpasning til udledningskvote – flere veje til målet

Kløvergræs og majs

- Vårbyg m. efterårsudlæg
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Vårbyg m. efterafgrøde
- Majshelsæd m. efterafgr.
- Majshelsæd m. efterafgr.

• 228

Græs, roer, bygghelsæd

- Vårbygghelsæd kl.græsudl
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Vårbyg m. efterafgrøde
- Foderroer

• 232

Græs, bygghelsæd, korn

- Vårbygghelsæd kl.græsudl
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Kløvergræs
- Vårbyg m. efterafgrøde

• 208

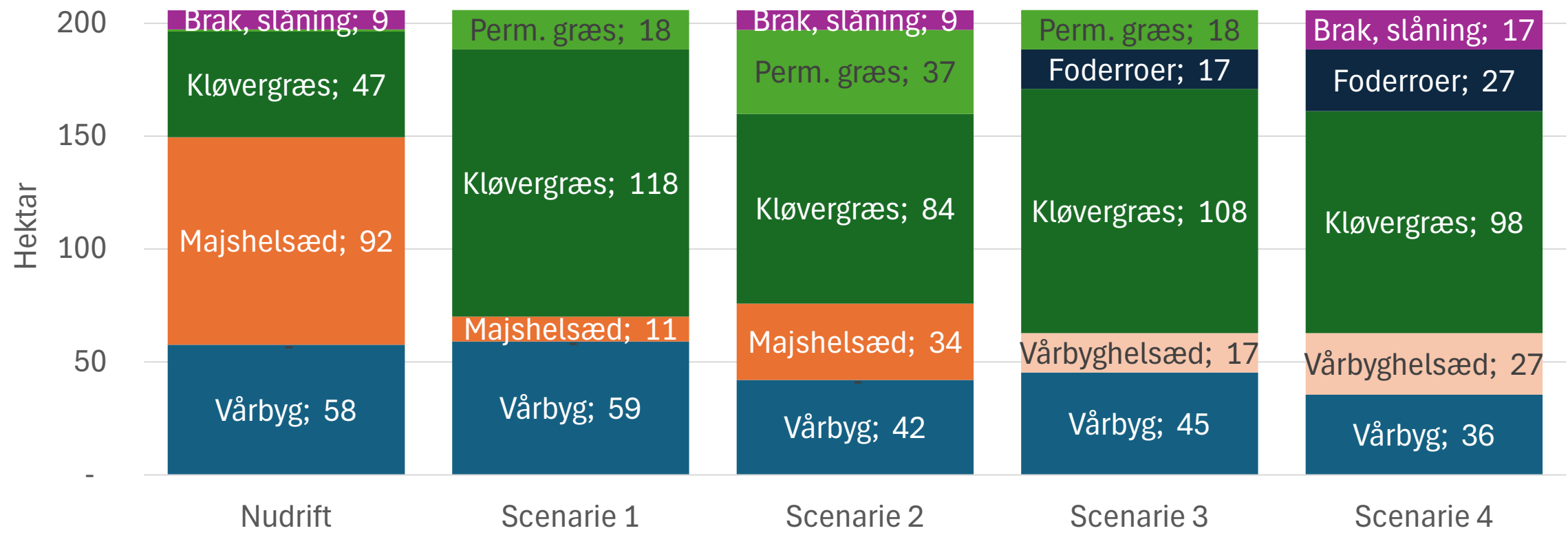
Tilpasning med permanent græs i stedet for brak

- Permanent græs "normalt udbytte" afg.kode 252 erstatter brak
- Mulighed for at bevare harmoniareal på ejendommen
- Produktion af ca. 3.200 FEN/ha til ungdyr og goldkøer
- Vejledende maksimum for græs med lav fordøjelig er på 10-15 pct.

- Udvaskningen fra permanent græs er ca. 2,5 gange højere end brak
- Men kun det halve af "2x vårbyg - 4x græs"
- Ca. 1/3 af "2x vårbyg – 4x majs"

- DBII fra permanent græs er ca. 1.000 kr. bedre end brak
- Sparet omkostning til harmoni (gylleaftale) er ca. 1.900 kr. pr. hektar
- Samlet værdi ca. 3.000 kr. pr. hektar

Forslag til afgrødefordeling der overholder udledningskvoten

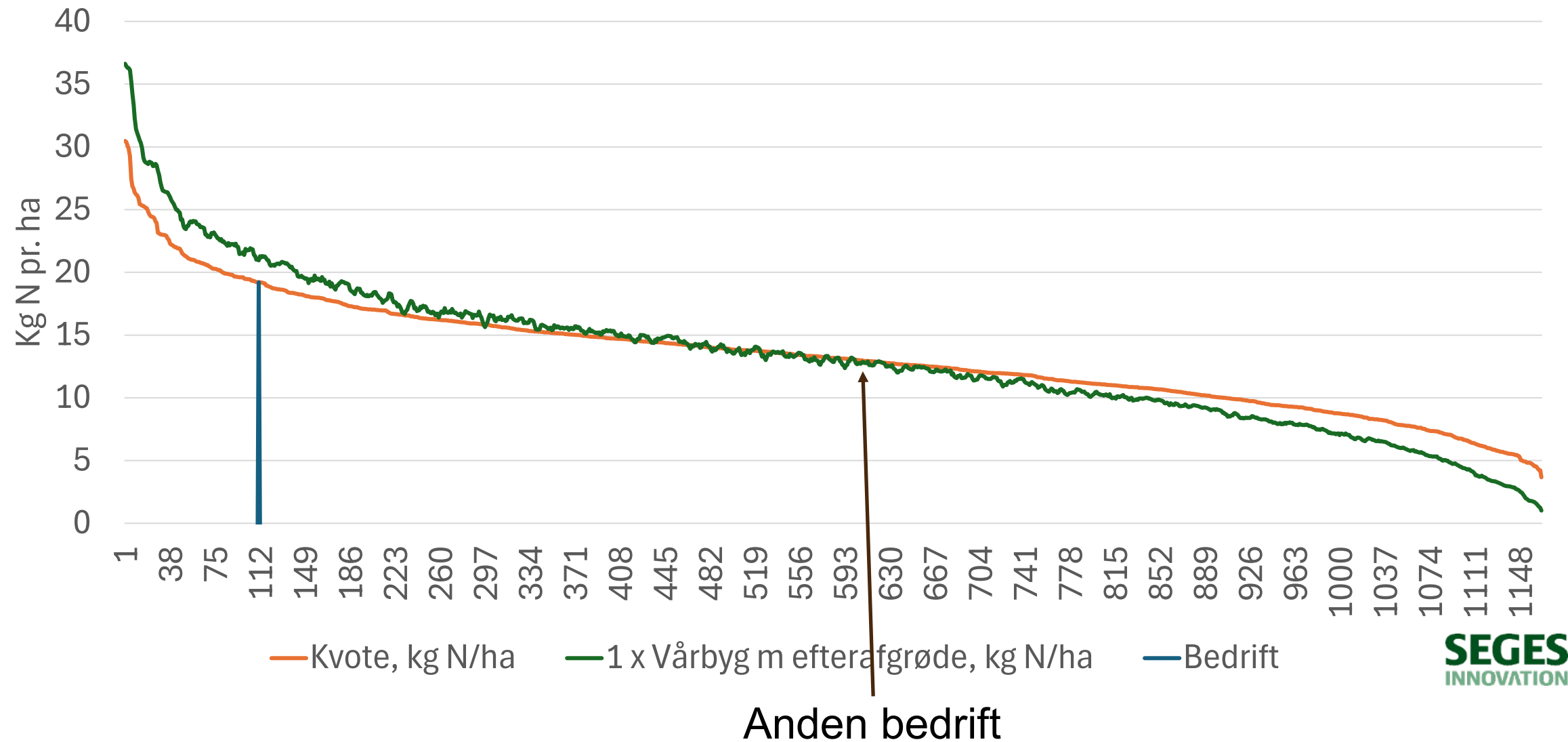
Tilpassede udbyttelniveauer der anvendes i FMS-beregninger

Roer	15.000	FEN pr. hektar
Majs	12.000	FEN pr. hektar
Kløvergærs gns. 2 år	11.000	FEN pr. hektar
Kløvergræs gns. 3 år	9.350	FEN pr. hektar
Kløvergræs gns. 4 år	8.500	FEN pr. hektar
Kornhelsæd	5.700	FEN pr. hektar

Udbytterne er skaleret i forhold til normudbytter, og varierer mellem normgrupperne i tilpasningen

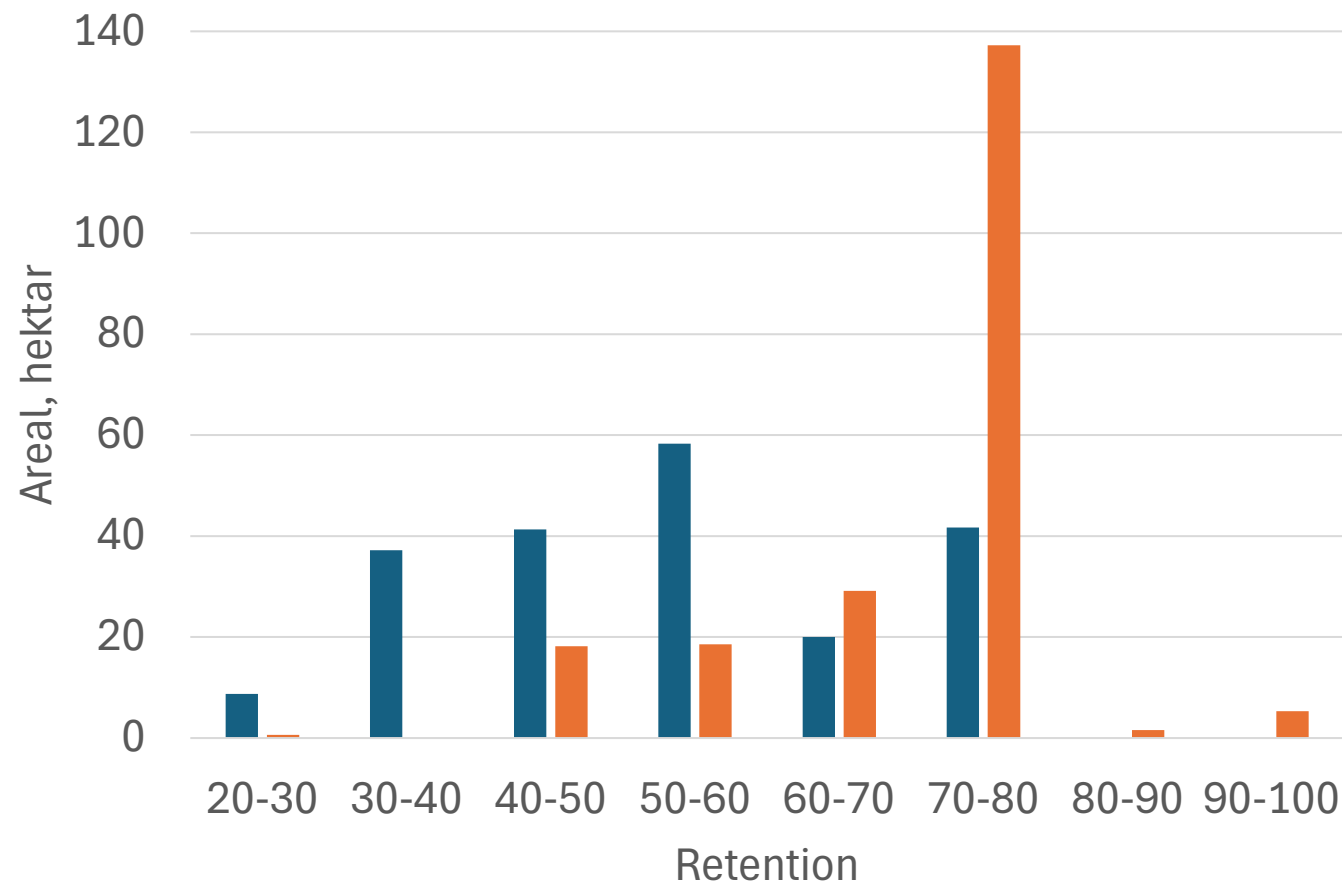
Kvotetildeling eksempelbedrift

Knudedyb

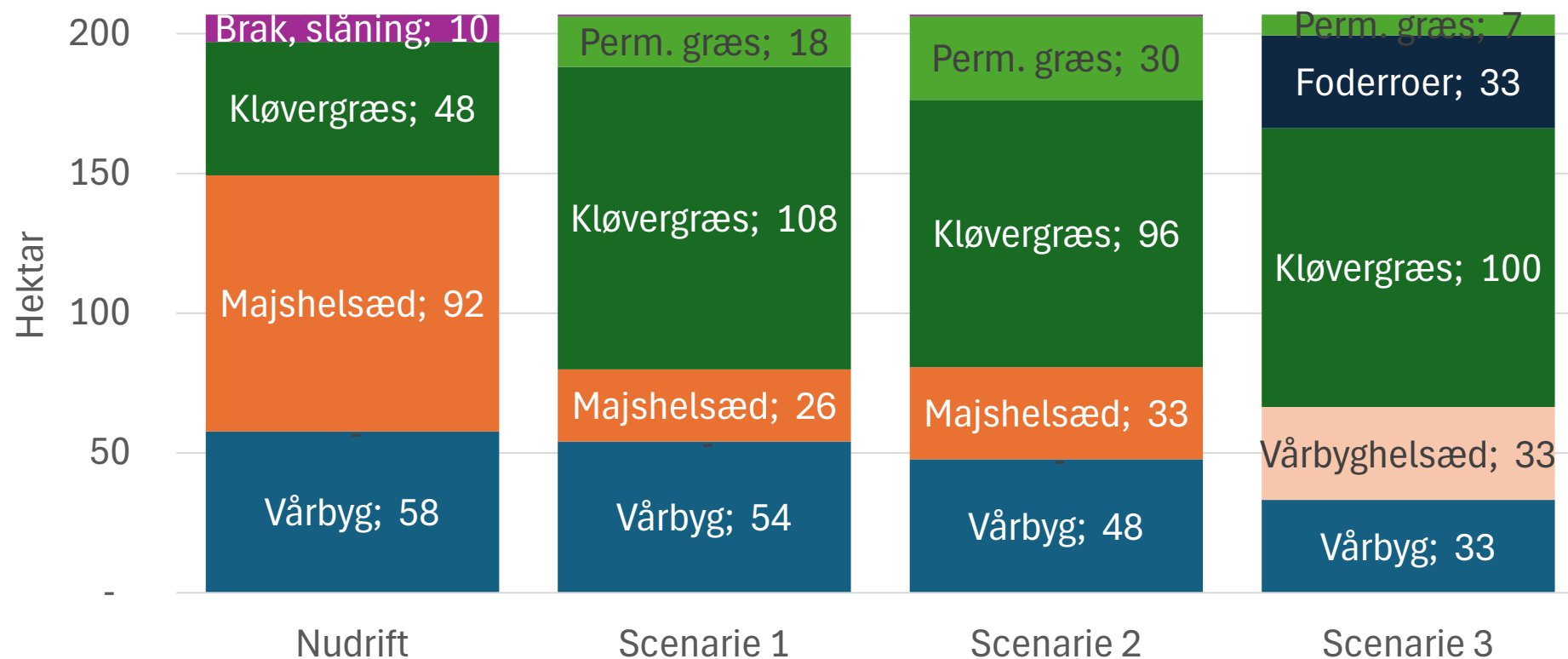

Det er ikke ens for alle

- Eksempel-bedriften har gennemsnitlig retention på 52
- En anden bedrift på ca. samme størrelse har retention på 71
- Samme metode for tilpasning i hvert scenarie

Forslag til afgrødefordeling på en bedrift "midt i feltet"

Mulighed for:

- Tilpasning uden brak
- Større foderproduktion

Tabet er mindre på bedrifter med høj retention

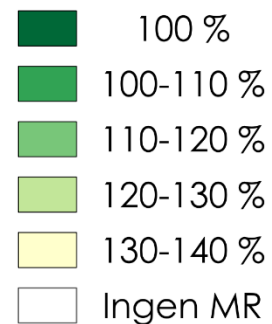
- Jorden kan ikke bare lige flyttes
- Retentionen kan øges ved at lave vådområder og minivådområder
- Scenarieberegneren kan snart indregne effekt af disse tiltag

Reguleringstryk i kystvandoplande

Udledningsgrænse ift. braklægningspunkt

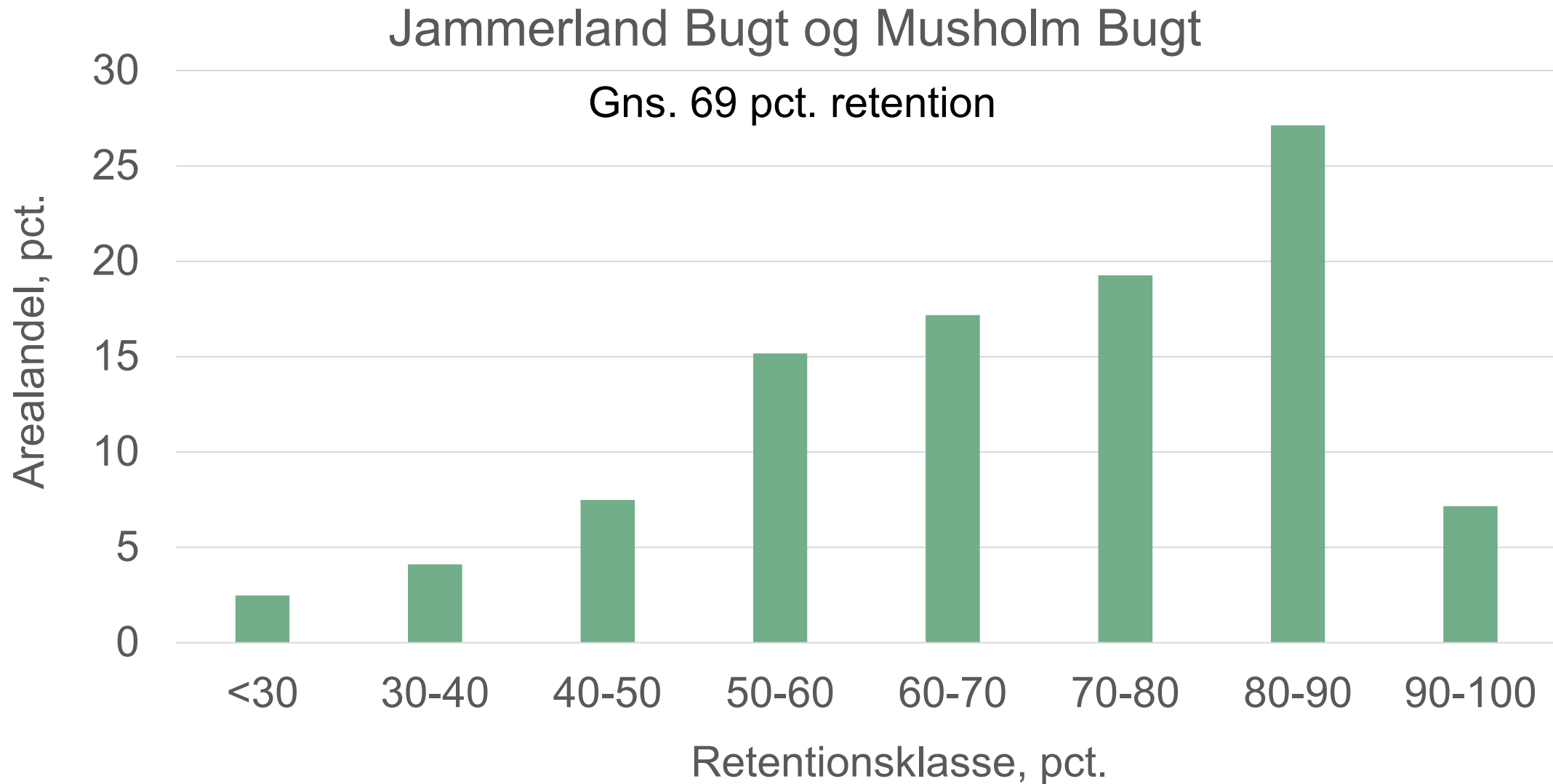
Uden kollektive indsatser

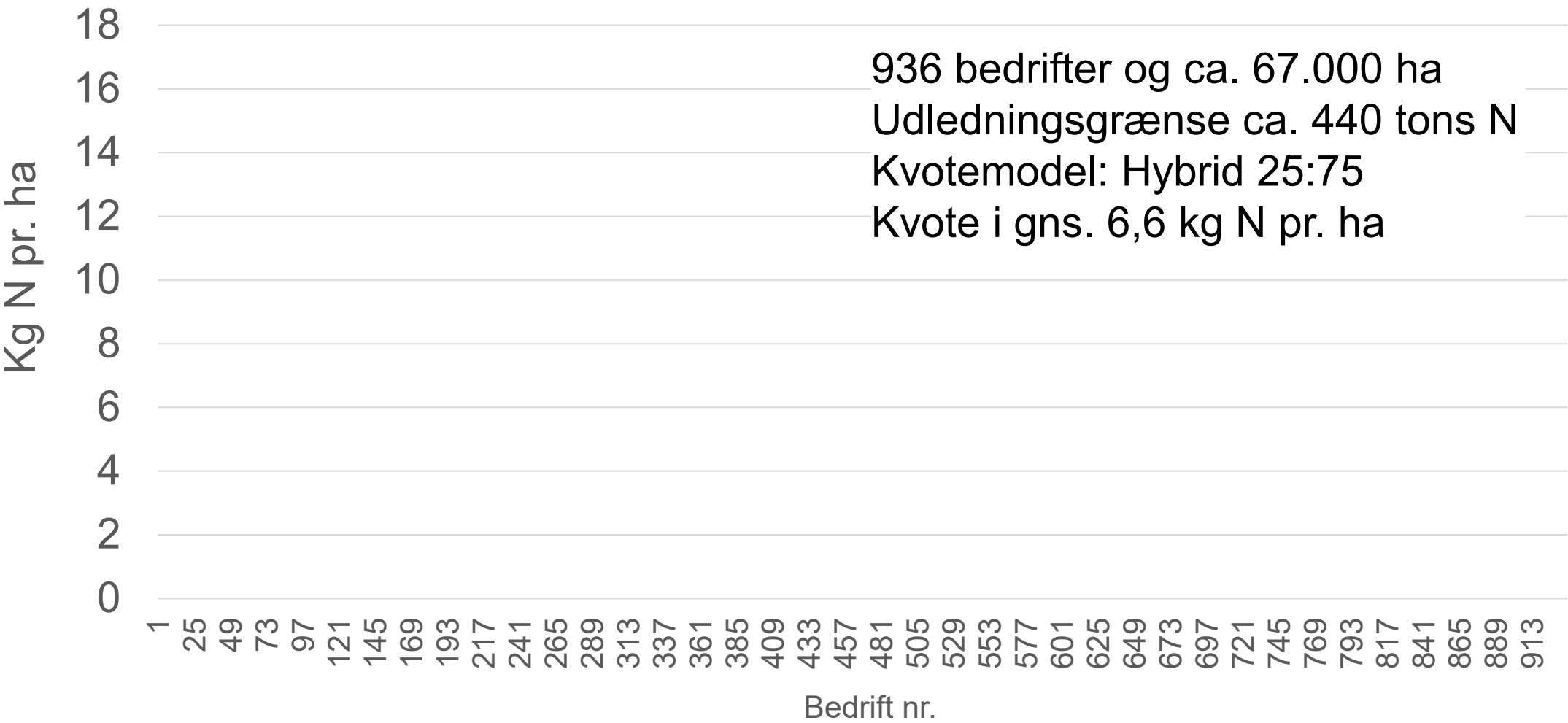
Jammerland Bugt
og Musholm Bugt

Kortet er udarbejdet af SEGES Innovation og det er baseret på foreløbige data. De endelige udledningsgrænser, der bliver gældende i 2027, vil afhænge af omfanget af arealomlægning.

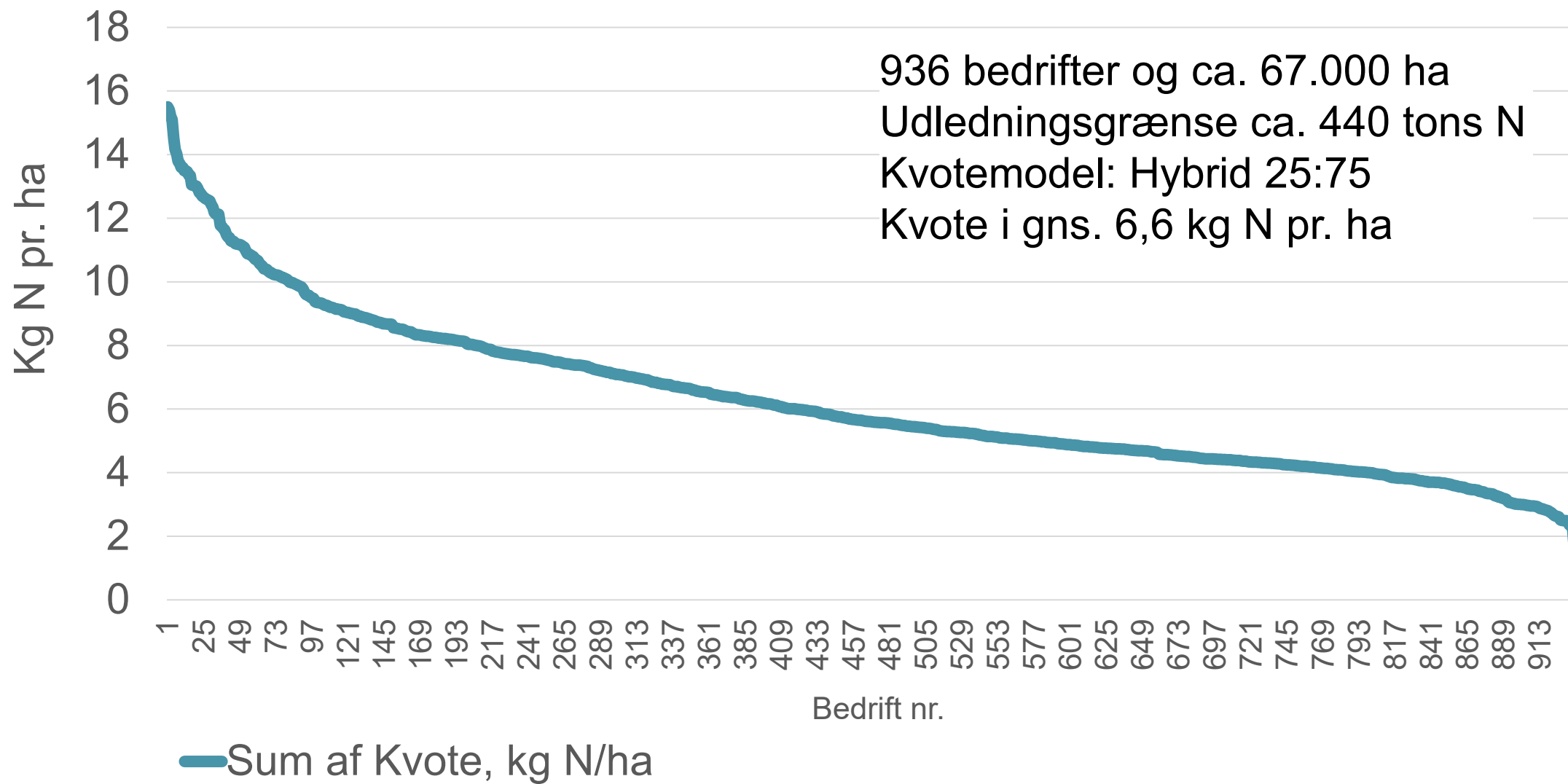
Variation i kvælstofretention i et kystvandopland

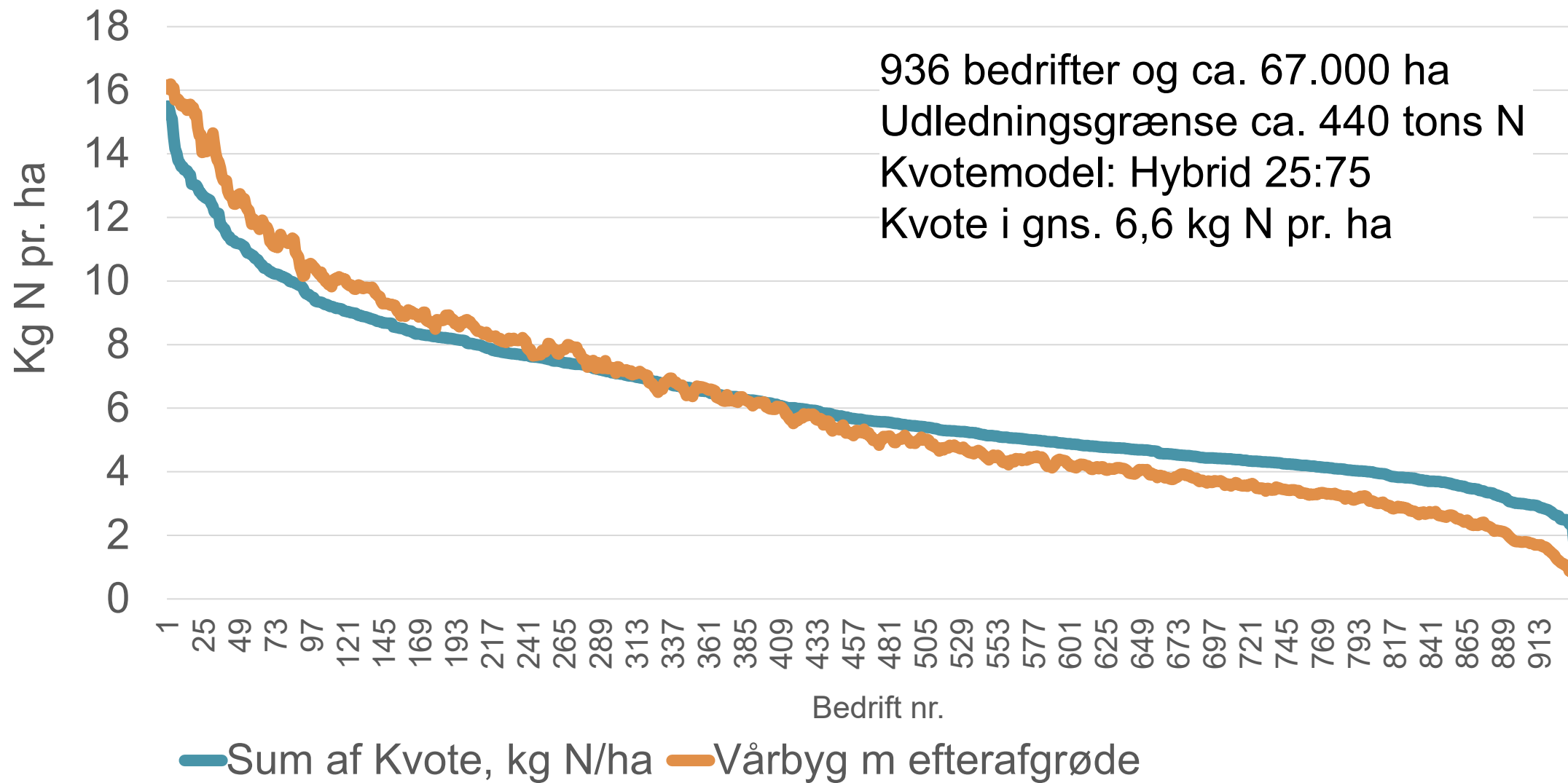
Kvote og retention i Jammerland Bugt og Musholm Bugt

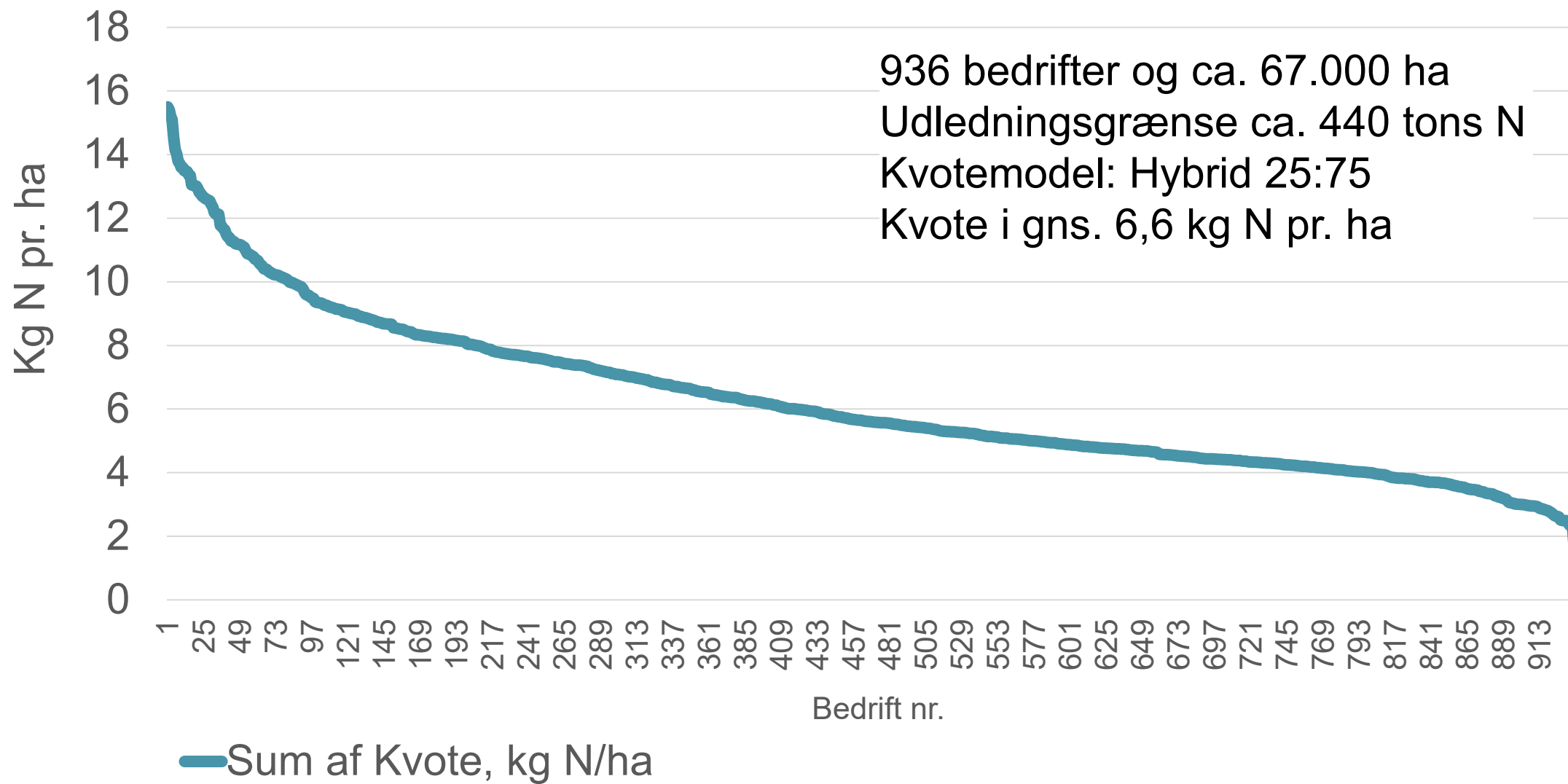
Kvote og retention i Jammerland Bugt og Musholm Bugt

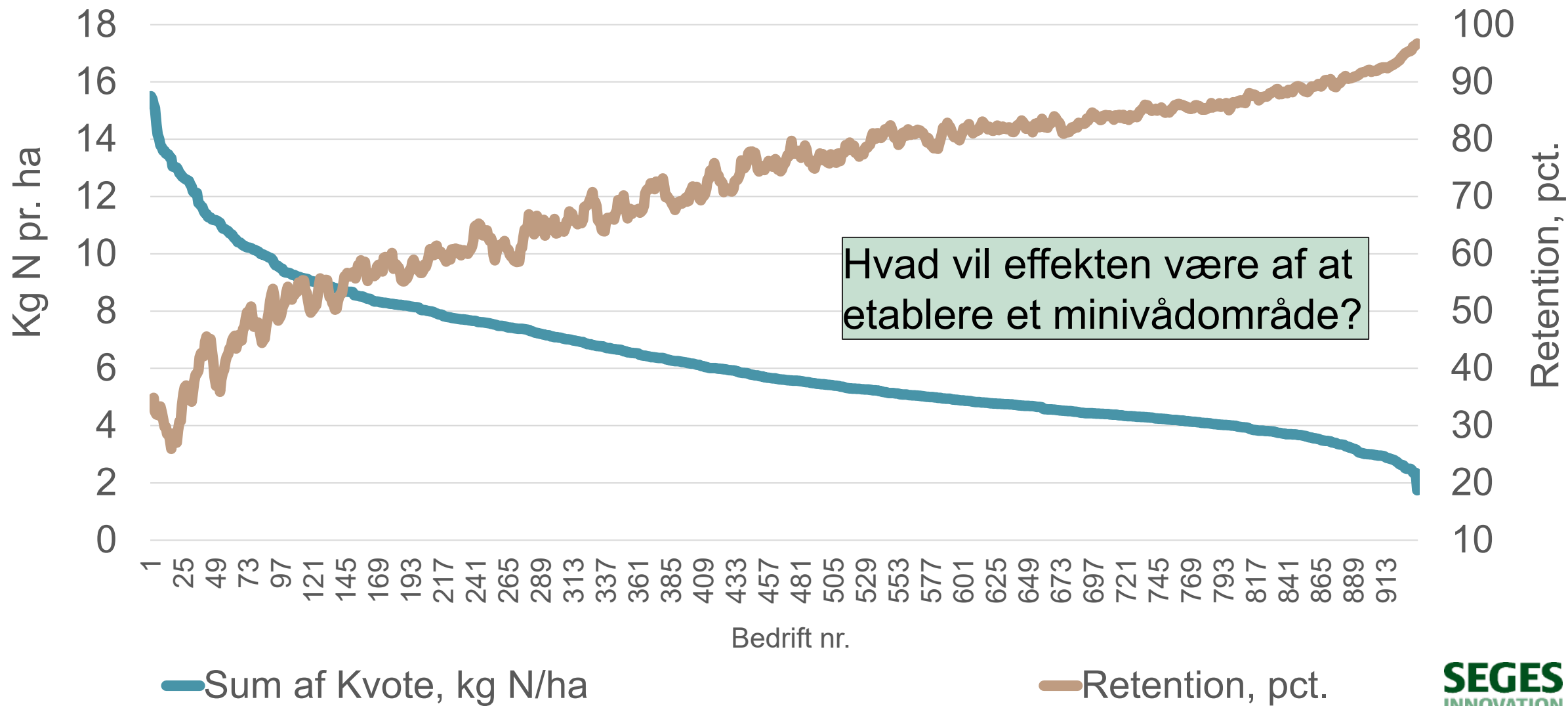
Kvote og retention i Jammerland Bugt og Musholm Bugt

Kvote og retention i Jammerland Bugt og Musholm Bugt

Kvote og retention i Jammerland Bugt og Musholm Bugt

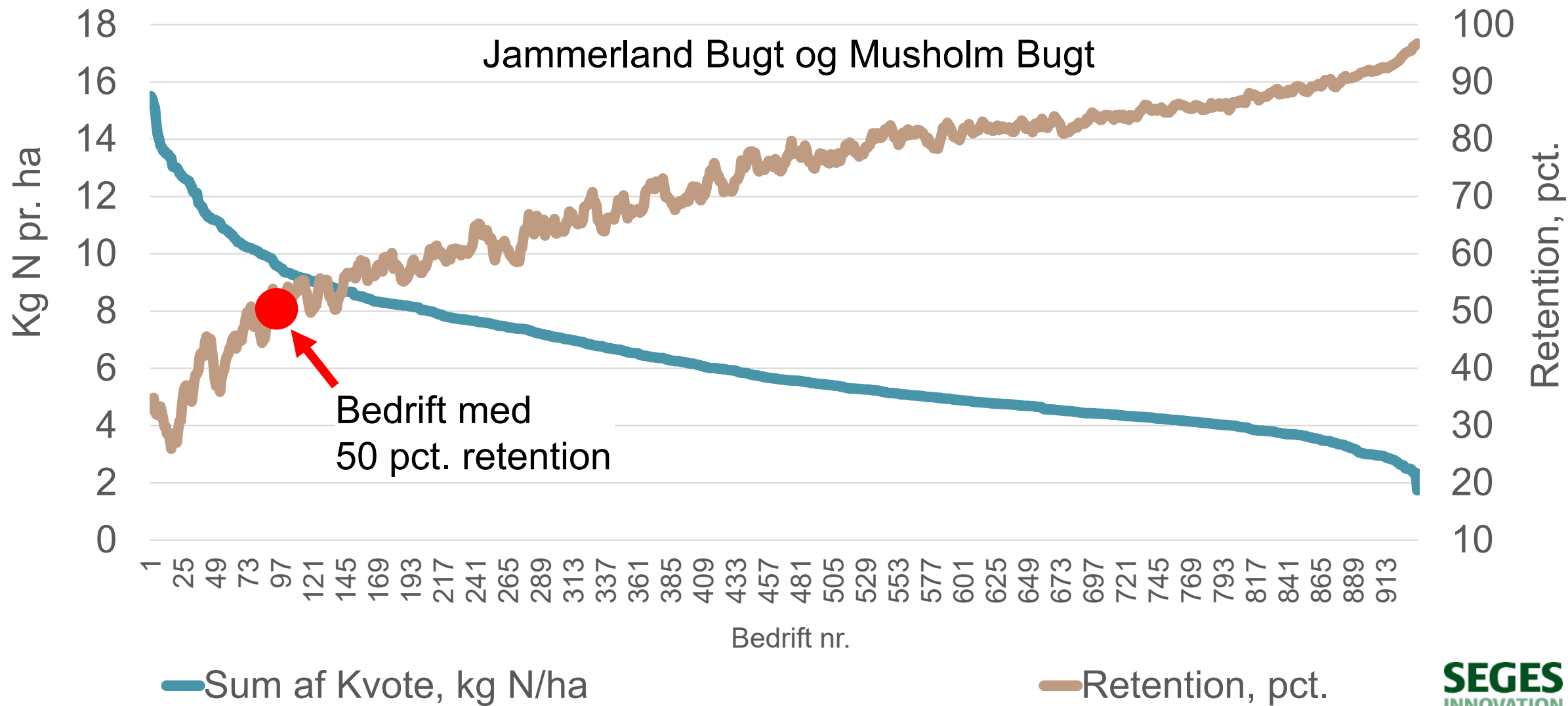
Øget retention med minivådområde

Cirka effekt med fjernelsesrate på 22 pct.:

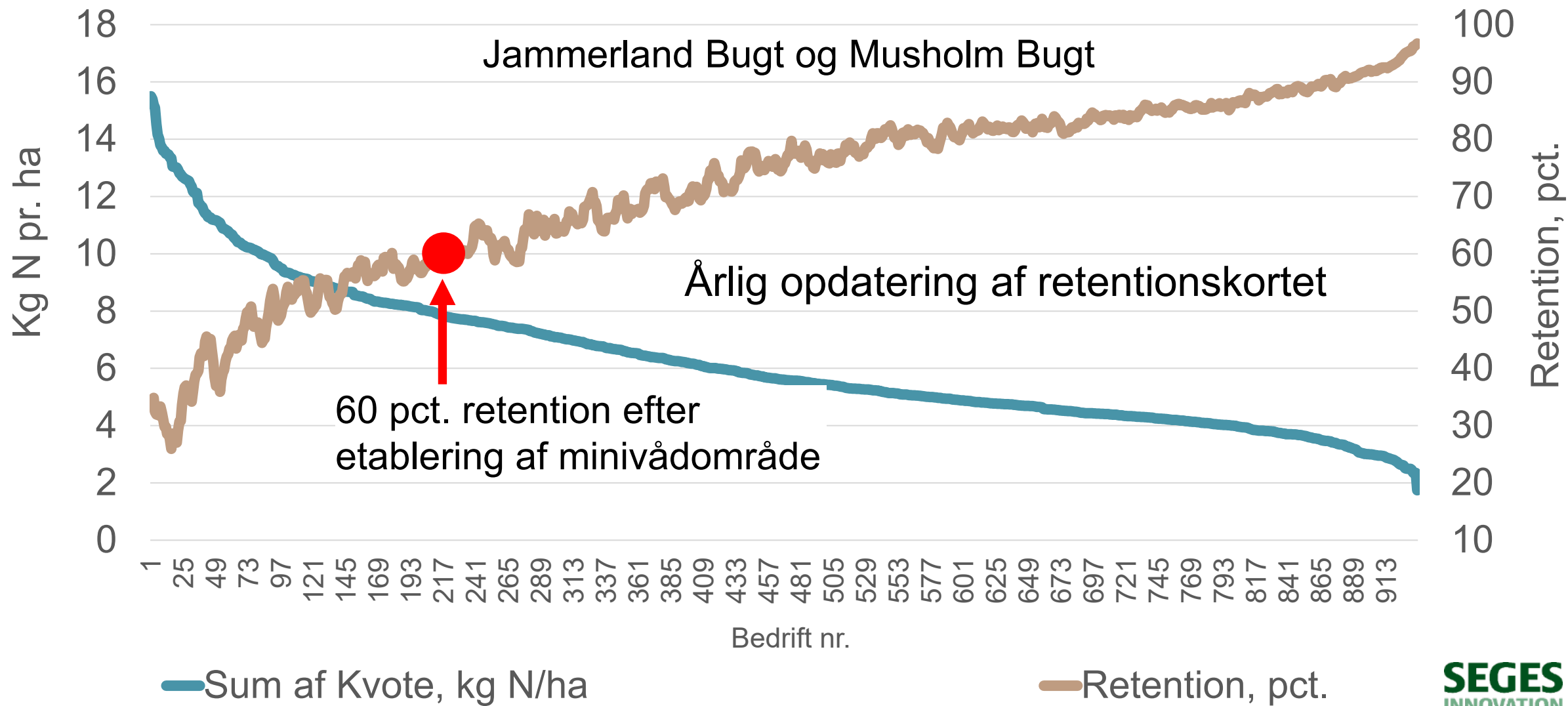
Kvælstof- retention, pct.	Øget retention med minivådomr., pct.-point	Ny kvælstof- retention, pct.
30	14	44
40	12	52
50	10	60
60	8	68
70	6	76

*Endelig beregning vil
afhænge af lokale forhold*

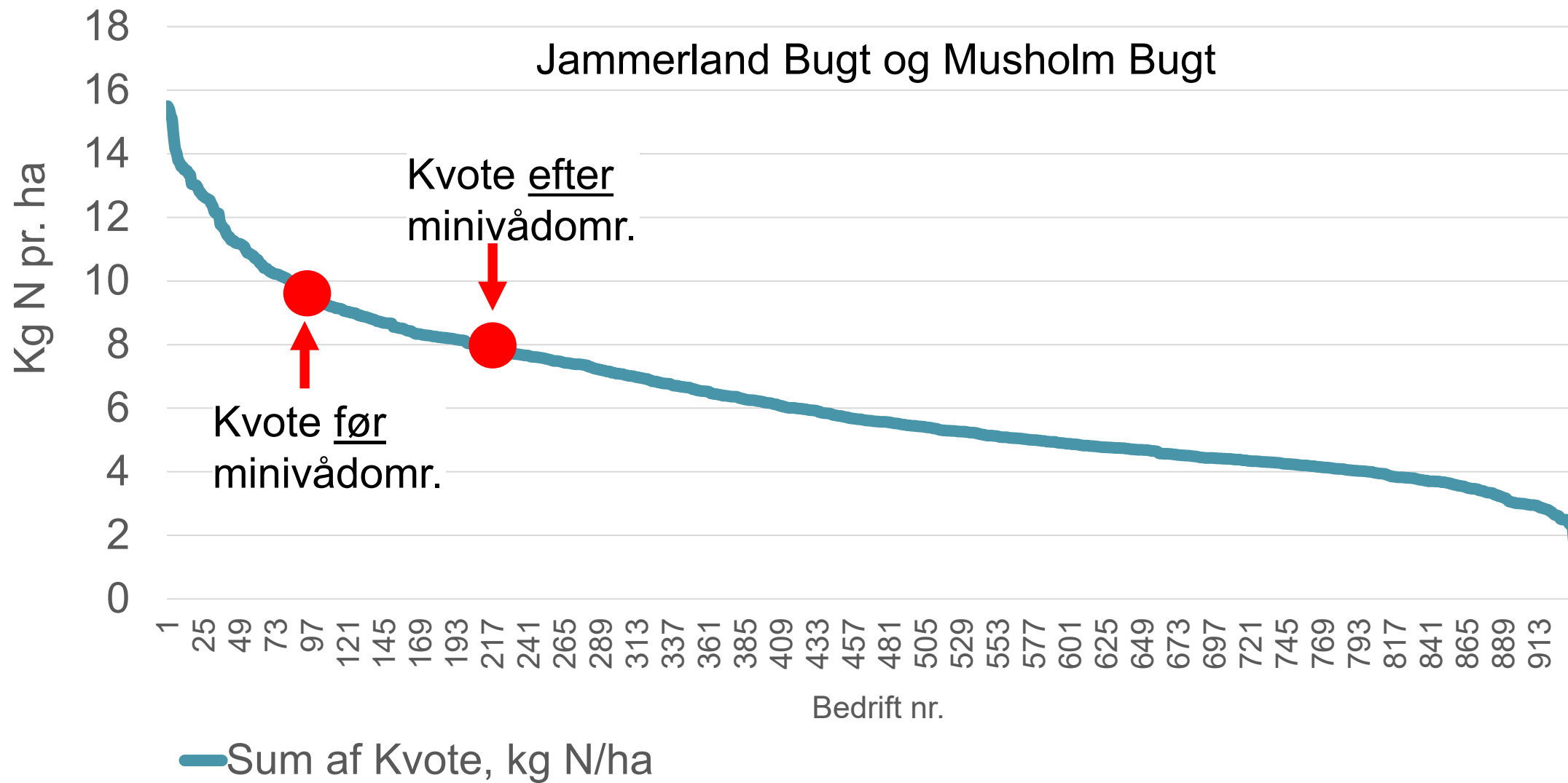
Effekt af minivådområde på kvote og reguleringsstryk

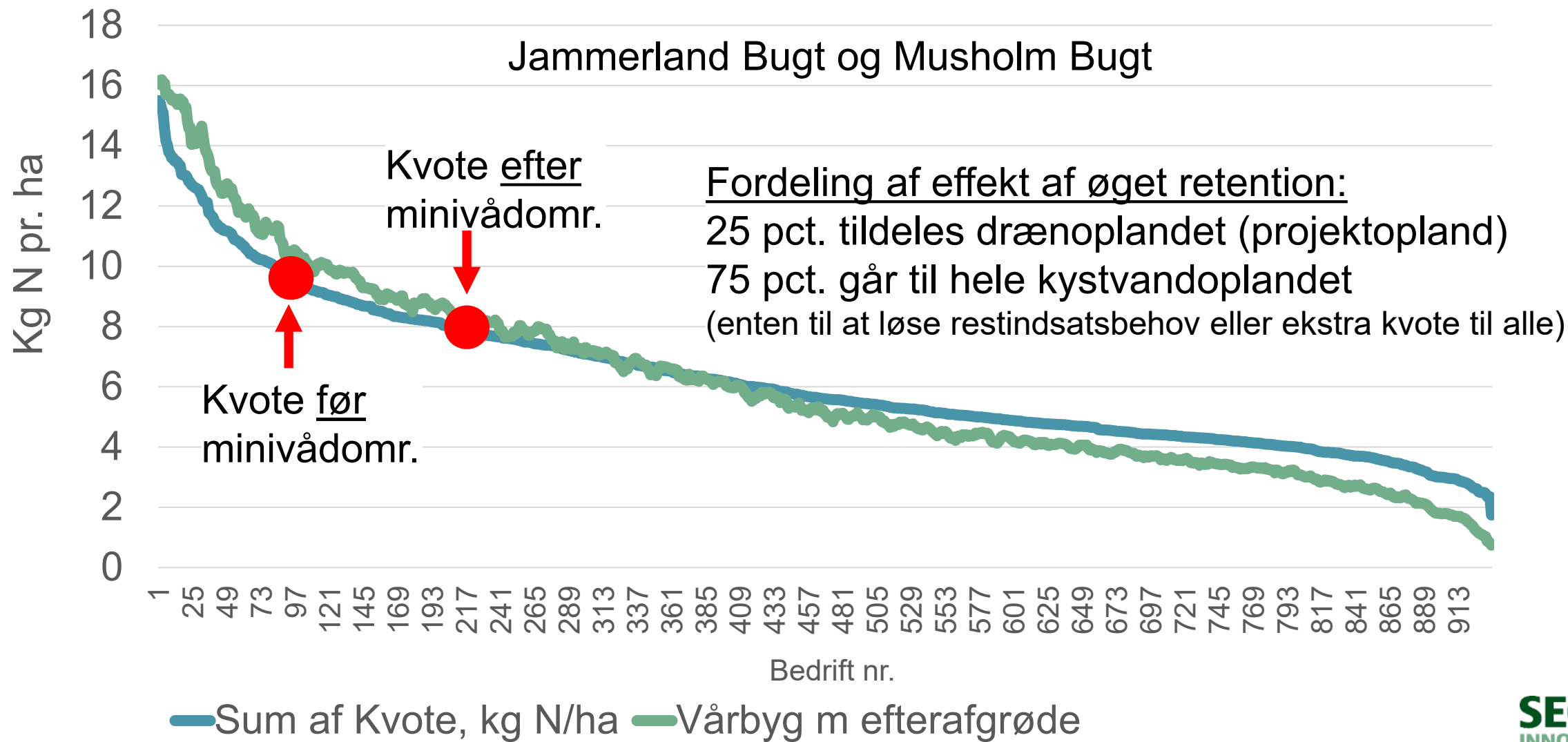
Effekt af minivådområde på kvote og retuleringstryk

Effekt af minivådområde på kvote og reguleringstryk

Effekt af minivådområde på kvote og reguleringstryk

Øget retention med vådområde

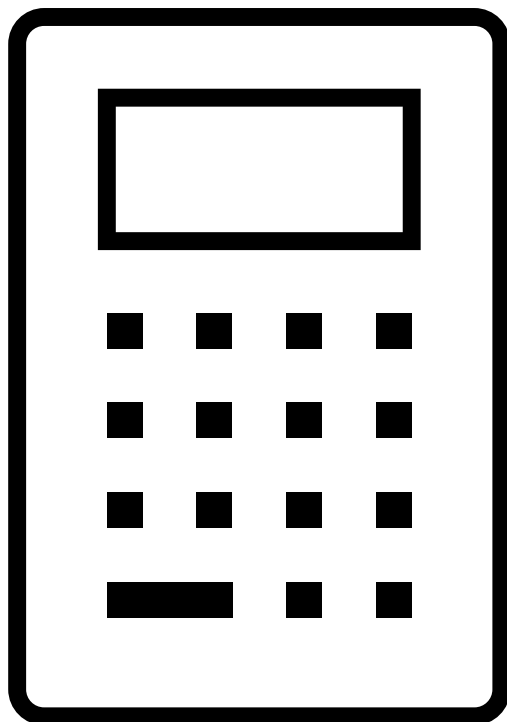
Cirka effekt med fjernelsesrate på 45 pct.:

Kvælstof- retention, pct.	Øget retention med vådomr., pct.-point	Ny kvælstof- retention, pct.
30	28	58
40	24	64
50	20	70
60	16	76
70	12	82

*Endelig beregning vil
afhænge af lokale forhold*

Andre mulige løsninger

Køb af udledningskvote

Køb af grovfoder

Forpagtning af jord

Køb af jord

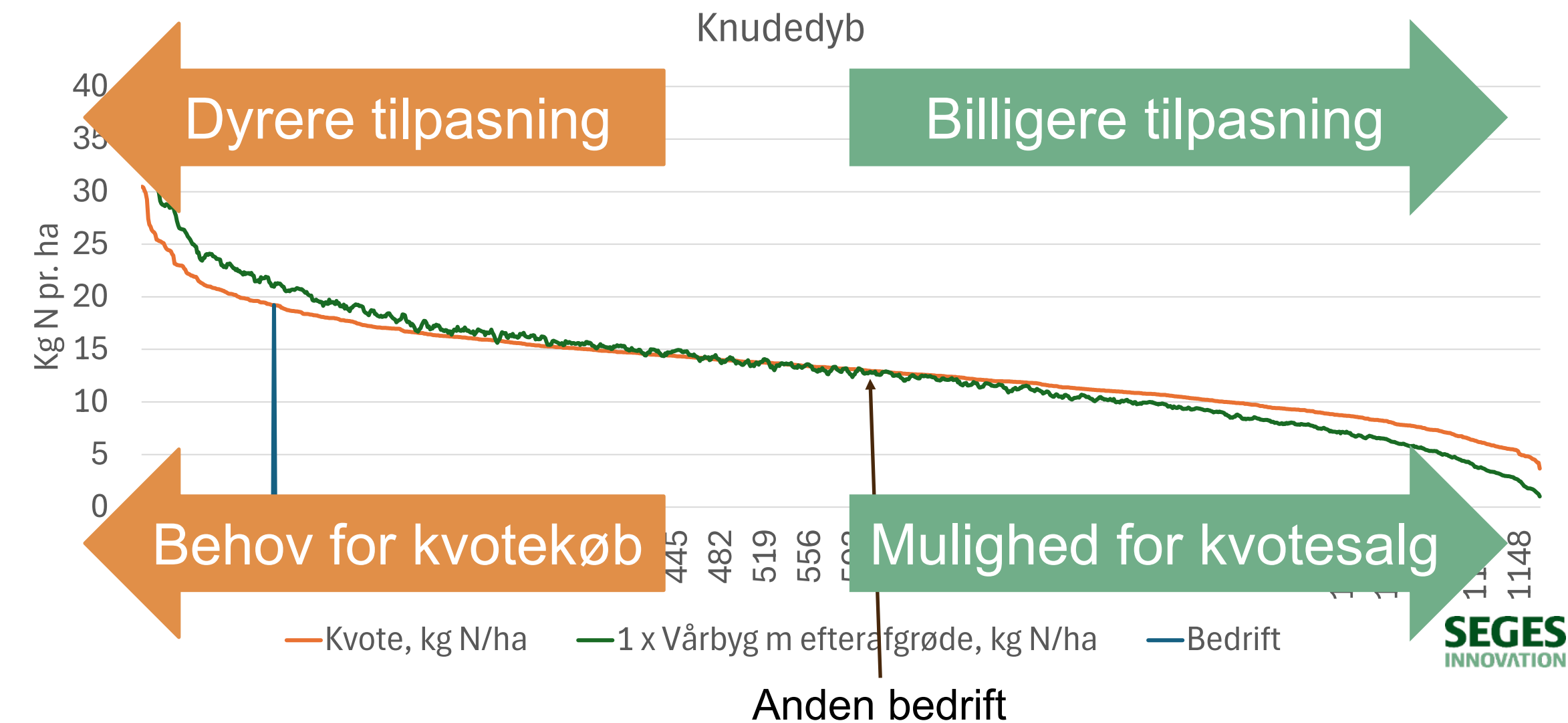
Tilpasning med kvotekøb

- Sc 1: Gentag tilpasningen med +1 kg kvote pr. hektar
- Sc 2: Gentag tilpasningen med +2 kg kvote pr. hektar
- Det bliver væsentligt billigere at lave tilpasningen med øget udledningskvote
- Forskellen i tilpasningsomkostningen anviser en værdi af kvotekøbet
- Det er ikke hele værdien der skal bruges på at købe kvote!
- De første ekstra kg kvote har større værdi end de sidste

Beregning af forpagtning til produktion – og til brak

- Udgangspunkt i de typer af marker man råder over
- Opret kopi af marker med forskelligt niveau af retention
 - der er lidt formelarbejde
- Markerne skal kun indgå i scenarierne
- Find ud af hvor stort areal der skal til for at dække behovet for grovfoder
 - og om det stadig er samme afgrødevalg på eksisterende og nye arealer
- Afstem efterfølgende med hvor stort areal der skal være med brak
 - Arealet med brak afhænger af udvaskning og retentionen på arealet med produktion, og retentionen på arealet der skal braklægges

Bedriftens kvote i forhold til øvrige bedrifter i oplandet

Afgrødevalg og tilpasningsomkostninger

Billigere tilpasning

Frøgræs
Sukkerroer
Kløvergræs
Vårsæd

Dyrere tilpasning

Vintersæd
Bælgsæd
Stivelseskartofler
Majs

Konklusion

- Tilpasningen er specifik på bedriftsniveau
- Alle virkemidler skal i spil
- Forskel i retention på bedriften skal udnyttes
- Højt indsatskrav giver brug for kvotekøb eller mere jord mange steder

SEGES
INNOVATION

Foto: Jacob Krog

Jacob Krog

+45 6155 5783
jkg@seges.dk